

1. Ú V O D

Rozvoj psychologie s sebou přináší větší extenzitu a hlavně intenzitu experimentálních výzkumů ve všech jejích oblastech. Po druhé světové válce pronikají psychologické poznatky i do netradičních oblastí. Poměrně dávno spojení s psychoterapií nabývá nových kvalit, kasuistický přístup je nahrazován výsledky široce plánovaných výzkumů, které otvírají nové obzory a prohlubují možnosti terapeutického působení.

Program péče o zdraví patří k nezákladnějším humanitárním principům naší společnosti a své legislativní vyjádření našel v zákoně o zdraví lidu. Hypnóza je jednou z nejstarších léčebných metod v dějinách lidstva, která má však své pevné místo i v moderní terapii. Již dlouhá léta je vůdčí psychoterapeutickou technikou v Sovětském svazu, svoji bohatou historií má i v Československu.

Zvýšený zájem o hypnózu a její používání vedl v roce 1970 k založení Sekce pro hypnózu Československé psychiatrické společnosti, která je integrální součástí Československé lékařské společnosti Jana Evangelisty Purkyně. Sekce sdružuje odborníky, kteří se zabývají klinickým využitím a experimentálním výzkumem hypnózy. Jejimi členy jsou jednak lékaři, a to nejen psychiatři, ale i zástupci jiných oborů, jednak psychologové s klinickou erudicí. V roce 1986 měla sekce 480 řádných členů z ČSR a 234 ze SSR. Od svého založení do konce roku 1986 uspořádala sekce pod záštitou Institutu pro další vzdělávání lékařů a farmaceutů celkem třináct úvodních kursů hypnózy a autogenního tréninku, kterými prošlo více než 650 účastníků z Československa a kolem osmdesáti frekventantů ze socialistických a rozvojových zemí. Pět pokračovacích kursů absolvovalo 210 účastníků. V roce 1985 se poprvé realizoval specializovaný kurs pro velmi zkušené pracovníky v oblasti hypnózy.

Kromě terapeutického využití přináší výzkum hypnózy cenné údaje pro obecnou psychologii a psychopatologii. Významné jsou příspěvky hypnologie pro poznávání osobnosti a jejich dílčích aspektů, ve výzkumu paměti, pozornosti, učení apod. Zjemňování metodologie hypnotického výzkumu nachází svůj odraz v obecné psychologické metodologii.

V knize jsou prezentovány výsledky mnohaletých experimentálních výzkumů, které by však nebyly možné bez intenzivní hypnoterapeutické praxe. Z široké hypnologické problematiky se zaměřuji na některé otázky týkající se hypnotického chování. Behaviorální charakteristiky hypnózy jsou na rozdíl od vnitřních mediačních procesů snáze registrovatelné a ověřitelné.

Experimentální výzkum hypnability se orientuje při použití standardních škál převážně na registraci ideomotorických odpovědí, avšak ani „vnitřní chování“ není jimi opomíjeno. Chování zkoumané osoby v hypnóze je do značné míry ovlivňováno tím, jaké má o hypnóze představy, co předpokládá, že se bude dít. Proto je v dalším věnována pozornost otázkám prekoncepce hypnózy. A konečně třetí experimentální kapitola se zabývá přímo typy hypnotického chování.

Děkuji mnoha přátelům a kolegům, činným v hypnotickém výzkumu i terapii, za cenné podněty. Zaslíbené připomínky recenzenta doc. MUDr. Milana Bouchala, CSs. přispěly nemalou měrou ke konečné podobě rukopisu. Můj největší dík patří doc. PhDr. Stanislavu Kratochvilovi, CSc., jehož kritické a dynamicky pojaté podněty mi byly největší inspirací nejen při psaní této knihy, ale v celé mé hypnologické práci.

Brno, listopad 1986

Mojmír Svoboda